

de mobilizare ar pute să aibă la dispozițiune mulțime de cai de rezervă și ar pute pași pe câmpul de luptă cu un număr suficient de cai dresați pentru războiu. Câtă pentru artileria, autorul recomandă, ca cele 42 baterii de rezervă de acum să se întregescă cu baterii de câte patru tunuri, ér artileriei de fortărețe să i-se dea în celă mai scurtă timp o dezvoltare mai mare. In ce priveșce transportul și aprovizionarea cu mâncare, autorul broșurei arată, oătă de greu este a aproviziona armata cu pâne și carne prospetă. De aceea elă recomandă să se pună mare pondă pe conservele de carne și cere să se înființeze mereu fabrice și depozite pentru conserve de carne. Pentru ca să se pôtă face tôte aceste și alte inovațiuni, pe carl le cere elă, autorul și-a făcută socotela, că *cheltuelile armatei trebuie să se îmulfescă în totală cu vre-o 16—18 milioane de florini la ană.* Autorul broșurei adaugă, că elă s'a mărginită numai la cele mai neapărată trebuințioșe. Legea pentru armată trebuie la totă casulă să se schimbe astfel, ca să pôtă obliga la serviciul militară masse mai mari de tineri.

Fiindcă e generală credința, că autorul acestei broșuri e o persoană înaltă, planurile desfășurate de elă deșteptă îngrijiri și sunt luate în considerațiune cu atâtă mai serioșă, cu câtă scirile sosite din afară au început să devină în timpulă din urmă din și în și mai neliniștitoare.

— Impăratul *Francisc Iosif* va visita espozitiunea din Praga în ziua de 26 Septemvrie. Spre scopul acesta se facă mari pregătiri în Praga. Guvernul Boemiei, principele *George Lobkovitz*, a dată o proclamațiune tuturor reprezentanțelor cercuale, în care invită ca să ia parte prin președinții loră la audiența festivă din castelulă din Praga, ce se va ține în 27 Septemvre. Comisiunea țerii a hotărîtă, ca din incidentulă acesta să se dea reprezentațiunii teatrale în limba germană și cehică.

— S'au supărată Jidanii toți, căci talmudulă loră le poruncesce să serbeze ziua Sâmbetei, în timpă ce legea pentru răpausulă de Dumineca le poruncesce să serbeze ziua Duminecei. De aci s'a iscată pricina, căci decă Sâmbăta-i sərbătore, Dumineca-i sərbătore, apoi unde e „geșeftulă“? Decă s'au sfătuită Jidanii, ca pe ministrulă Szapary să lă facă, ca să desfacă ce a făcută. S'au adunată în ziua de 26 Augustă la ună sfătă mare în Budapesta, la care au luată parte ca la 300 de delegați din tôte unghiurile Palestinei unguresci. Marele soboră ală Jidaniloră a

hotărîtă să se adreseze ministrului de comerț Gavrilă Baross ună memorandă în care, în numele a 200 de mii de Jidanii de sub aripele guvernului unguresc și în numele celei mai intime frățietăți, ce există între acești fii ai lui Israel și între urmașii lui Arpad, s'elă roge și s'elă conjure, ca să mijlocosă o ușurință pentru nămulă jidovescă și legea pentru răpausulă de Dumineca să nu o facă obligătoare și pentru Jidanii ortodocși, deorece acestora le este de ajunsă să serbeze ziua Sâmbetei. Pentru ca Jidanii să fiă mai siguri de isbândă, au vorbită încă și unguresce în adunare. Acum ministrii unguresci voră fi siliți să se deslege pe Jidanii dela ținerea Dumineciloră, și în acestă casă planulă de-a introduce o uniformitate în sərbarea Dumineciloră rămâne nerealisată, — s'eu voră trebui să se lapede ei înșiși de ziua Duminecei și împreună cu frații loră să serbeze ziua Sâmbetei. Frații trebuie să îngăduie unii altora, căci altminterlea nu potă trăi lalaltă.

— În 25 Augustă a sosită din Dalmația oșpeți în Agram pentru ca să viziteze espozitiunea de acolo. Ei au fostă primiți cu mare însuflețire la gară, și între puternice strigăte de „Jivio“. Primarulă din Agram *Dr. Amrus* ținu o vorbire, în care dișe, că bineventeză pe frații dalmatini, carl cu mari lupte recuceriră Croațiloră strimțorați Dalmația croată. Primarulă *Bulat* din Spalato mulțumi pentru primirea strălucită ce li s'a făcută. Apoi în sunetulă cânteceloră naționale și între strigătele: „Trăiescă Croația liberă! Trăiescă marea și libera Croația!“ intră alaiulă în cetate, unde a fostă primită cu mare însuflețire. Dalmățienii strigau. Trăiescă Croația!“ Profesorulă universitară *Bresztynensky*, președinte comisiunei festive, ținu o vorbire în care dișe:

„Una suntemă noi prin originea și limba noastră, una și nedespărțită, dér marea noastră, țerile nostre suntă despărțite prin hotare, carl suntă trase s'eu din vina noastră proprie s'eu din putere străină. Dér presentulă e chemată, ca să desființeze aceste hotare și în curendă le va delătura sfințenia dreptului nostru“. Când eșiră oșpeții Dalmatini din espozitiune, observară pe *David Starcevič*, îndată alergară la dănsulă, lă sărutară, și-lă purtară prin salele espozitiunei strigândă necontentită: *Zivio Starcevič*“.

În 26 Augustă s'a desvilită monumentulă poetului *Cacic*. La banchetulă ce s'a ținută după aceea și la care au luată parte 300 de oșpeți, primarulă din Agram și primarulă din Spalato, au ținută toasturi în care au vorbită despre unirea Dalmației cu Croația. Cu această

s'a introdusă agitațiunea, de a rupe Dalmația dela Austria.

Organulă Cehiloră tineri polemizează cu diarele cehiloră bătrâni, asupra programului lui *Gregr*. *Dr. Gregr* susține că programulă acesta e vechiu și reprezintă ținta federaliștiloră, carl nisuesc, ca în loculă dualismului actuală să se formeze ună stată federativă, care să aibă numirea de „Statele unite ale Austriei“. Fiacare din aceste state să fiă autonomă în administrațiunea, finance și justițiă. Numai armata să o aibă comună, dér limba în această armată să fiă limba țerii, în care se recrutează. *Representanța generală a tuturoră stateloră*, va avé să privegheze asupra observării stricte a tuturoră drepturiloră fundamentale naționale a singuraticeloră state.

— Intemplările politice din timpulă din timpulă din urmă deșteptă îngrijiri serioșe, pentru susținerea păcii. Festivitățile dela Kronstadt, manifestațiunile imposable și entusiastice de înfrățire între Franța și Rusia, din Petersburgă, Moscova și Cherbourg au lăsată după sine o adăncă impresiune. Ce e dreptă nu există o alianță formală între Franța și Rusia, dér e mai multă ca sigură că la ună eventuală războiu, aceste puteri voră conlucra împreună. Cumcă orizontulă politică e cam inorată, dovedesce și vorbirea din Merseburg a împăratului Germaniei, în care acesta și-a esprimată speranța pentru susținerea păcii, dér a adausă cuvintele: *Decă războiulă ar isbucni, atuncă nu ar fi vina noastră.* Afară de această mai este și ună altă factoră. care cercă să sdruncine pacea, care și așa nu este tocmai sigură. Acestă factoră este dorulă de revanșă ală Francesiloră, carl n'au uitată nici decum anulă 1870, când li-s'a răpită provinciile Alsația și Lotaringia. Pe lângă aceea nici Rusia nu va uita că Germania a fostă aceea, care a oprită în calea ei spre Constantinopolă în 1878. Prin urmare pacea europeană nu stă tocmai pe base așa de sigure.

SCRILE ȚILEI.

— 17 (29) Augustă.

Asociațiunea transilvană pentru literatură română și cultura poporului română a avută în decursulă anului 1890: membrii fundatori 84; ordinari pe viață 156; ordinari cu taxe anuale 340 Venitele Asociațiunei au fostă în cursulă anului 52,139 fl. 93 cr.; cheltuelile 9757 fl. 78 cr. Starea averii a fostă la 31 Decemvre 1890 de 161,727 florini 58 cruceri.

Sănătatea Reginei României nu s'a îmbunătățită, scrie „*Monitorulă oficială*“

din 13 Augustă. Slăbiciunea însoțită de o stare febrilă, urmăză a fi mare. Majestatea Sa e silită să stea în pată.

Vase automate pentru apă de beută în școlăle poporale. Este cunoscută, că multe bôle epidemice se lășescă prin apa de beută. În școlăle elevii beau apă din același ulcioră s'eu din altă vasă mai cu sémă cu unulă și același pahară și așa, decă ună pruncă este atacată de o bôlă lipicioșă, această ușoră pôte trece și la ceilalți școlari, numai prin aceea, că beau apă din același ulcioră s'eu cu același pahară. Spre a împedea inficierea pe calea această, D-lă *Iulia Olah*, după cum spune „*Fôia Diecesană*“, a compusă ună vasă de apă automată, carele este astfelă întocmită, că din acestă vasă curge de odată numai atâtă apă, câtă umple paharulă, ce se află sub cepă, ér după ce băiatulă a beută apă și a pusă paharulă érăși la locă, acesta de sine se clătăre și se curăță de orice infectare ce s'ar fi prinsă pe elă dela vre-ună pruncă bolnavă. Dér și apa în sine pôte fi rea și pôte cauza bôle între școlari. Spre a curăți apa de ingrediențele stricăcioșe s'a inventată aparatulă lui *Chamberland-Pasteur*, care se aplică la vasulă automată ală D-rului *Iul. Olah* și filtrăză apa. Vase automate ale D-rului *Iul. Olah* se află în fabrica lui *Matia Zellerin* (Budapesta VII. ker. nagy diofa utca Nr. 14.) în mărime de 20 de litre (pentru 30—50 de prunci) fără aparată de filtrare, cu preță de 36 fl. — cu aparată de filtrare costă 76 fl. Vasele mai mari suntă mai scumpe.

Desecarea deltei dela gurile Dunărei. Cetimă în „*Timpulă*“: Aflămă, că o societate olandesă a făcută guvernului română nisce propuneră foarte importante în privința Deltei dela gurile Dunărei. Acestă societate a propusă să desecă cu cheltuală sa, băile și mlăștinile din insula Sf. *George* și să le transforme în terenă cultivabilă și productiv. În schimb, societatea pretinde să aibă folosința terenului pe care-lă va deseca, pe timpulă de 99 ani. Desecarea Deltei, care are o întindere de vre-o 200 000 de hectare, ar costa mai multe decimă de milioane.

Rămășagă. Intră o cărciumă din Clușiu ună nenorocită muncitoră, fiindă cam chircălită, s'a rămășită țilele acestea cu nisce prietini ai s'ei, că elă va bea în cincă minute două litre, unii însă dișă, că trei litre de rachiu. Prietini comandară rachiu și nenorocitulă muncitoră îlă puse la gură și-lă beu într'una. Urmărele erau de provădută: nenorocitulă i se făcū rău, rachiuulă se aprinse

Ei însă se jucau la ună locă pe érba verde, în răcoarea aerului, sub stăpânirea drăpă a sôrelui de primăveră. Și ambele taberi înarmate până în dinți cu pușci de socă, cu săbii de șindilă, cu sulii de trestii se băteau amarnic între ele de locoteau vâile Trotușului și se spăriau toți graurii din tufărișuri. Ér comandanții călări pe fugari aprigi de nuele alergau când la aripa dreaptă, când la aripa stângă a ostiriloră înșirate, și își îmbărbătau soldații la luptă.

A ținută câtă a ținută bătaia nehotărîtă, dér în sfârșit copilulă celă cu ochii albaștri gânditoră, care avea darulă de a se război moștenită de la tată-s'eu, învinse pe Tătară, prinse pe Hanulă loră pe neastemperatulă *Gheorghie*, și-lă legă de ună stejară bătrână, martură de cea dintâi isbândă a viitorului Domnă.

Apoi toți hatmanii și căpitaniii lui Ștefană se adunară împrejurulă stejarului și prinseră să judece pe Hanulă tătară, care pentru vre-o minge furată, pentru vre-o cetate de hărtiă dărimată, totă fapte rele ce nu puteau fi iertate; ér bietulă Hană, cu ochii plecați în jos și aștepta osinda abia stăpânindu-se de ris.

Insfirșită Ștefană după ce ascultă părerea mai mariloră oștirii sale, zise cu sprâncenele încrețite:

„Porunca Domniei mele este să-lă spânzurați de crenga cea de susă, ca să fiă de pildă și altoră nămură!“

Apoi nenorocitulă Hană fu legată cu frânghia de subsuoră și ridicată de crengă în susă în salvele pușciloră de socă și în strigătele de bucuriă a oșteniloră învingători. Jocă nebunatică copilărescă la care sôrele, în măreția lui, se uita zîmbindă, elă care veduse multe altele pe côja noastră pământescă! . . . . .

Dér, o Dómne, ce se aude?... Ce olocotă aducă apele Trotușului de susă în josă?... Ună viforă se stărnescă de puterea căruia se lăgână în aeră miculă Hană tătară, și pământulă prinde să se clatine și să sune par'că s'ar fi răsturnată stâncele cele mari dela obârșiile Trotușului. Ér în timpă ce Ștefană și întreaga lui oștire stătea nedumerită de vuetulă ce se apropia, în timpă ce miculă *Gheorghie* în brațele vėzduhului se gândea la cei ce-să spânzurați aievea, deodată se vedū o cetă nenumărată de adevărați Tătară venindă în góna mare a

cailoră spre dănsii... ș'atuncă... vai!... toți copiii cuprinși de grôză, apucară la fugă care n'otrău, uitândă pe miculă *Gheorghie*, care atărnată de crenga stejarului zîmbia încă în nevinovăția lui, nesciutoră de urgia ce-lă amenința. Da, elă zîmbia încă... dér a totă vėdătorulă sôre încetă de a zîmbi, căol în acelu momentă o sută de săgeți, o sută de sulii se infipseră în trupulă lui. Cerulă se posomoră, frunzele și crengile copacului pătate de sânge copilăresc se clătinară înfiorate.

Trei decă de ani a trecută după această întemplare și miculă Ștefană schimbândă sabia de lemnă pe paloșulă de oțelă se urcă de pe treaptă pe treaptă pe scara lumii, până ce ajunsă să fiă numită la *Direptate Domnă Țerei Moldovei*, înscăunată și miruită de metropolitulă Teoctist. Astfelă făcându-se însuș ținătoră peste totă țera începū viață grea și anevioșă, totă în războie și osteneți*), căci țera fiind bogată, largă și îndemnată deștepta setea tuturoră veciniloră. Dér cu câtă nevoile veneau mai grele peste dănsulă, cu atâtă inimoșia lui creș-

*) Letopiseșulă Ureche,

cea; și a voită Dumneșeu, ca elă să mērgă din biruință în biruință, și numele lui să se mărescă totă mai multă, încătă să răsbată peste hotarele Moldovei, departe în lumea apusană și să răsbată prin pătura veacuriloră până la noi. Ér elă, domnă dreptă credinciosă și pământeană, pe fiă-care biruință înălța câte o biserică spre mărturiă neperitôre de trănicia neamului nostru și de bunătatea lui Dumneșeu. Mulți ani domnă Ștefană Vodă celă Mare în care timpă aședă cu nestrămutare temelile stăpânirii nostre asupra câmpiloră Dunării, pecetluindă și sfințindă această stăpânire cu sângele vėsătu. — Dér nu totă era liniștită. — Ună gândă îndărătă îlă urmărea din copilăria, gândulă micului *Gheorghie* ucis de Tătară; și oră unde s'ar fi dusă, oră ce-ară fi făcută, chipulă celă ôcheș și drăgălaș i-se înfășoșă necontentită, cerându-i par'că răsbunare.

Ėtă că într'una din țile i-se aduse veste, cumcă o mulțime de ôste tătarărescă a năvălită în țera preste apa Nistrului, pustiindă pământulă, răpindă cărdurile de vite, dândă focă sateloră și jireșiloră de pâne, robindă femeile și copiii.

în el și a doua și muri în spitalul „Carolina“. Astfel „prietinii“ pierdură rămășagul, er „prietinul“ își perdă viața.

Spitalele în România. După statistica medicală pe anul trecut 1891, în România sunt 5.606.737 suflete, cari beneficiază de 116 spitale cu 4118 paturi, din cari 2337 de bărbați și 1781 de femei. Din acestea sunt întreținute: 12 de stat; 44 de județe; 21 de comunele urbane; 8 de Eforia spitalelor; 10 de Epitropia Sf. Spiridon din Iași; 20 de comitete particulare și 1 de Epitropia Brâncovenescă.

Sânțirea bisericii gr. cat. din Asua-giul de Jos (Dieceza Gherlei) se va săvârși Duminecă, în 13 Septembrie st. n. Banchetă gratuită la 2 ore p. m. Săra la 5 ore p. m. petrecere; prețul de intrare: de persoană 1 fl., de familie 2 fl. Venitul este destinat în favorul bisericii și școlii. La festivitățile sântirii toți amicii, cunoscuții și binevoitorii sunt invitați din partea d-lui paroh A. Centea.

Inveninarea sângelui. Din Bănatul ni-se scrie: Unei femei de vreo 50 de ani din comuna Seacăș i-s-a iscată sus pe piciorul stâng o jubră (sgrăbunță), pe care a scărpinat-o până i-a rupt vârfurile; după aceea s'a dus la *culesă de cânepă*, unde rana înveninându-se, a început a se umfla. După ameză a venit acasă, ne mai putându de durere; a început a i-se înegri piciorul, încurându i-se atacă părțile superioare ale trupului și după un timp de 6 ore petrecute între cele mai crâncene suferințe, femeia muri. Posibil, că înveninarea a provenit din venirea jubrei în atingere cu cânepa și de aceea aș sfătui pe românoele noastre să se ferescă de a culege cânepă pe timpul, când au vre-o rană la trup.

Societatea istorică din Berlin publică în anele sale, apărute în curenta lună August, raportul d-lui N. Densușianu asupra mersului literaturii istorice la Români cu începere dela anul 1832 și până la 1890. În numerii viitori vom face o dare de seamă asupra acestei interesante lucrări.

Floxera la Turda. Din Turda se scrie, că un specialist vizitând dăile acestea câteva zile de-acolo, o află vilă dintr-o parte a hotarului atacate de floxera în așa mare grad, încât puțină speranță e de-a le mai pute mântui. Celelalte părți ale hotarului încă

n'au fost cercetate. Proprietarii de vii, fiind foarte îngrijați, au cerut să se trimită la fața locului un comisar ministerial, care să cerceteze vile.

Magazinul de pravă de pușcă aruncat în aer. Din Lugoș se scrie cu data de 26 August n. o.: Eri după prânz a fost aruncat în aer magazinul erarial de pravă de pușcă. Cum s'a întâmplat exploziunea nu știe încă, deoarece și soldatul, care sta de sentinela, a fost victima acestei exploziuni. Exploziunea a fost împreună cu o puternică detonațiune ce sa auzită în depărtare 45 kilometri. Orașul fiind departe de magazinul explodat, nu a suferit nimic. Magazinul, așa zicându, a dispărut de pe fața pământului. Soldații se aflau în decursul catastrofei, la manevre la Oravița.

Nenorocire. Alaltăieri, când au plecat honvegi la manevră, s'a spăriat un cal din cauza sunetului dobelor, scapă și o luă la fugă, călcându o copilă în etate de 8 ani. Copila e greu rănită la cap.

Nouă mărci postale. Cu prima Septembrie n. o. aveau să intre în circulațiune nise mărci postale noue. După ordinațiune mai nouă însă a ministrului ung. de finanțe, nouele mărci postale vor intra în circulațiune numai cu începutul lui Ianuarie 1892. Prin urmare mărcile postale de acum se mai pot folosi numai până la sfârșitul acestui an.

La universitatea din Clușiu se încep înscrierile în 1 Septembrie n. o. și durează până în 12 Septembrie.

Canibalism. Din St. Louis se scrie urătoarele: Patru Negri din seminția Shekians stau acuma înaintea juraților în Senegal. Ei sunt acușați, că au ucis două sclave, apoi le-au tăiat în bucăți, le-au fript și apoi le-au mâncat. Fiecare din nefericitelor victime l-au pus la o parte. Poliția îndată ce au auzit despre acesta, arestă vreo 20 locuitori din sat.

La ultima conferință, ce s'a ținut la Stockholm, în zilele de 17 și 18 Iunie trecut, pentru fixarea legăturilor mersului trenurilor de iarnă, la care au luat parte și delegații căilor ferate române, s'au stabilit legăturile tuturor căilor ferate pe baza timpului unitar pe zone. În consecință se aprobă a se aplica și introduce și la căile ferate române timpul unitar pe zone care se va aplica dela 19 Septembrie (1 Octombrie) 1891.

Concert. Orchestra orașenescă va da astăzi un concert la „Casa țințașilor“ (Schützenhaus), er mâne, Duminecă, la „Pomul verde“. Inceputul la 7 ore seara.

Impuscarea la țintă. În 31 August n. o. rezervistii regimentului de inf. Nr. 2 sunt chemați la exercițiile de arme, și vor împușca la țintă, ca în timp de război cu glonțe, în *valea cetății* (dosul Tâmpai). Facem atenție publicului, ca să nu meargă prin partea aceea.

Pompieri la sate.

Pe baza unei legi din 1888, viceșpanul comitatului Clușiu a luat măsurile de lipsă pentru a se înființa reuniuni de pompieri în fiă-care comună. Din acest punct de vedere, el a împărțit întreg comitatul în 4 cercuri, anume al Clușului, Tecei, Mociului și Huedinului. În fiă-care cerc se va trimite câte-un instructor din sinul societății pompierilor voluntari din Clușiu, cari vor propune exercițiile gimnastice pentru fiă-care comună în câte-o săptămână. Cu instrucțiunea teoretică pentru fiă-care cerc este însărcinat comandantul Pelcz Rezső.

Vedem așa-dă, că deodată cu luarea măsurilor de-a se înființa prin comunele rurale reuniuni de pompieri, s'au luat tot-odată și dispozițiunile de lipsă, ca aceste reuniuni să se învertescă în ținți ungurești, instrucțiunea să o primescă dela dascăli maghiari și limba de comandă să fiă cea maghiară.

Astfel ni-se scrie, că s'a întâmplat și în comuna românească Săncel de lângă Blăși, unde un cocotat de notari ungurești și-a croit după gena și sprincena lui câțiva pompieri dintre țărani români, pe cari a început să i „abrietălescă“ cu „vigyz“ și „jobranéz.“

Va să zică „patrioții“ aceștia intr-acolo țintesc, ca instituțiunile de pompieri să servescă prin comunele noastre rurale ca tot atâtea filiale ale „Kulturegylet“ului. Trebuie de timpuriu să fim cu luare aminte și să nu suferim, acestenouă uneltiri. Dacă evorbăcași prin micile și amăritele noastre comune rurale să se înființeze pompieri, atunci să îngrijim cel puțin, ca limba de comandă a acestora în comunele românești să fiă neapărat limba română. Frunțașii dela sate ai poporului nostru trebuie de timpuriu să se intereseze de lucrul acesta pentru ca să potă preveni la timp pericolului.

Dela adunarea asociațiunii din Hațeg.

Am promis, că vom vorbi în detaliu despre petrecerile arangiate cu o-

casiunea ultimei adunări a asociațiunii noastre din Hațeg.

Am voit ca acesta să se facă în numărul de Duminecă, pentru ca să afle cu atât mai mult de căldura și în adevăr românească ospitalitate, cu care au fost îmbrățișați oșpeții de către familiile române din Hațeg, și silința deosebită, ce și-au dat-o tinerimea română din Hațeg de ambe sexe spre a distra în modul cel mai frumos pe cei veniți la adunare.

În fruntea celor ce au stăruit mai mult pentru succesul și arangierea întregii primiri, precum și al concertului, al balului etc. au fost membrii familiei comerciantului B. Popovici din Hațeg.

Duminecă seara în 4/16 August a dat un concert în folosul asociațiunii reuniunea română de cântări din Hațeg. Conducătorul acestei reuniuni este tinerul comerciant d-l Corneliu Popovici. Densul dirige cu multă abilitate un cor mixt de vreo 20 de persoane, dame și bărbați. Dovadă succesul ce l'a avut în seara concertului, care a fost vizitat de un public atât de numeros, încât acesta nu mai încăpea în sala destulă de măricică dela „Mielul de aur“.

Etă programa concertului:

1. „Eată ziua triumfală“, cor de W. Humpel.
2. „Erinnerung an den Gletschergarten in Luzern“, pian pentru 4 mâni de Kéler Béla.
3. „Credința în primăveră“ de Fr. Schubert. Solo pentru o voce de bas cu acompaniament de pian.
4. „La Straniera“ pentru violă și pian de Charles Dancla.
5. a) „Inimă de Română“, cor de C. Porumbescu. b) „O brumă dată“, cor de Mendelssohn.
6. „Mozaic național“ pentru violă și pian de A. Kneisel.
7. „Concert G-Moll“ pentru pian-solo de Mendelssohn.
8. a) „Sera de Crăciun“ de F. v. Holstein. Cântec pentru o voce de bas cu acompaniament de pian. b) „Știi tu mândră“ de G. Dima. Cântec pentru o voce de bas cu acomp. de pian.
9. „Symphonie concert“, trio pentru 2 viole și acomp. de pian de Ch. Dancla.
10. „Trecuie valea“ cor de I. Mureșianu.

Tote punctele acestei programe au fost executate spre mulțumirea generală. Piesele au fost bine studiate și reușite, deși corul numai de vreo trei luni s'a fost constituit, deoarece numai de curând fură întărite statutele Reuniunii. Cu multă efect a fost executată piesa de Mendelssohn: „O brumă a dat“, er ultimul cântec „Trecuie valea“, de I. Mureșianu, a trebuit să fiă de două-ori repetat.

Iute Stefan își întocmi oștea și le eși înainte la satul Lipița. — O! de astă-dată nu mai era ca acum trei-șase de ani, pe șesul Troțușului, la stejarul din Borzești; era o adevărată bătălie cu Tătarii. Stefan cel blond, cu ochi albaștri gânditori, călărea nu ca atunci pe-o nea de alun, ci pe un cal aprig de soi moldovenesc*) și alerga ca un fulger la toate punctele de bătăie, vărindu-se unde primejdia era mai mare.

Și în loc de săbii de lemn, se'n-cruciau acum săbii de fier, și'n loc de puscă de soc, detunau tunuri de schijă, încât se înegrea vâdului de fum, de une-ori nu se mai vedea om cu om. Până în cer se înălța resunetul restrins de pe pământ; er tătarimea cuprinsă din două părți se măcina și se mituia ca plăva dintr'un vetej de două furtuni ce se ciocnesc. Roșu era soarele ca în timp de grea cumpănă, roșu era pământul jos de sângele ce gâlgăia. Dér sufletul bătăliei, ael ce vedea și stăpâna toate: era chipul

*) Proverb persienesc: „Nimic mai frumos decât un tiner persan călare pe un cal moldovan.“

blond al lui Stefan, care se arăta pretutindenea ca o iconă de îmbărbătare, dându inimă oștenilor lui și făcându-i să meargă la biruința sigură.

Și în adevăr sigură și desăvârșită a fost biruința Moldovenilor, căci n'apucase asfinți soarele, și intră urdiă tătarăscă a fost sfărmată și robită prinzându-se pe însuși șeful lor, fiul Hanului tătarăsc de peste Volga.

Er Stefan a dat laudă lui Dumneșu și a trimis sol de bucurie soției sale Evdochia, sora Țarului Simeon. Apoi nu trecu mult timp după aceasta și auzându bătrânul Han de peste Volga despre nimicirea oștiresale la Lipița, trimise lui Stefan sol încărcat cu odore pentru rescumpărarea fiului său din robie, er Stefan răspunse solilor, că-i va da drumul, dacă se vor învoi la aceasta mai mari oștirilor lui, cari au a fi adunați și întrebați pe malul Troțușului la satul Borzești.

Era o și frumoasă, o adevărată și de primăveră, ziua în care Ștefan își adună hatmanii și căpitani pe malul Troțușului sub bătrânul stejar, unde micul Gheorghie fusese ucis de Tătari.

Trist părea acum copacul și garbovită atât de povara celor treizeci

de ani trecuți peste creștetul lui, oum și de amintirea dureră a faptului ce l'a însăngerat. De altfel nimic nu era schimbat: același câmp verde înflorit, aceleași ape iuți și neastăpărate ale Troțușului, cari curg fără repaus pe așternutul lor de prund, același soare dulce și zimbitor care a desmerdat odinioară jocul cel nebunatic de copii. De același stejar stă acum legat un adevărat tatar, fiul hanului Mengli Gherei de peste Volga, și rotă împrejurul lui erau mai mari oștirilor lui Ștefan: Hatmanul Arbore, Hatmanul Șendrea, Aprodul Purice, Logofetul Tăutu, Vornicul Boldur, și alți mulți oșteni și omeni de frunte; er în mijlocul lui drept în fața Țarului sta însuși Ștefan copilăndu de odinioară, peste capul căruia de asemenea trecuse cei treizeci de ani ce au garbovit stejarul, însă din mlațița de copil, crescuse acum un alt stejar mai mare, cu ramuri întinse de la muni și până la Mare, la umbra căroră se adăpostea un popor întreg de plugari și de oșteni. Er mai la o parte stetea solii lui Mengli Gherei cu darurile de peste Volga.

„Voi hatman și căpitani! dișe Ștefan, încreștând din sprâncene; v'am adunat aicea ca să dau în judecata voastră pe fiul Hanului tătarăsc, și să hotărâți voi înși-vă de i-se cuvine ertare sau pedepsă. Sunt acum trei-șase de ani, eram mic și mă jucam sub acest stejar bătrân cu un copil Gheorghie din Borzești, când de-odată năvăli fără veste asupra noastră Mengli Gherei Hanul Tătarilor de peste Volga cu o urdiă nenumărată, și uicise fără milă pe nevinovatul Gheorghie. Etă că acum, cu ajutorul vostru și al lui Dumneșu, fiul aceluiași Han a căzut prins în mâinile noastre, după ce și el ne-a căcată țera fără dreptate, a arșt multe de holde și de sate, a ucis multe de femei și de copii. Părintele său ne trimite sol și daruri pentru rescumpărarea lui. Lasă la voia și înțelepciunea voastră să hotărâți ce i-se cuvine!“

Atunci toate frunțile se posomoră, toți ochii se pironiră asupra Țarului, care în acel moment avu neauzita obrăznicie să scuie asupra Moldovenilor făcându-i „câni“; er bătrânul hatman Arbore dișe următoarele:

„Măria-Ta!... N'am avé ce face cu

Afară de coruri cea mai remarcabilă piesă a fost concertul *G.-Moll* de Mendelssohn, executat la pianu cu o frumoasă tehnică și cu multă pătrundere de d-ra *Maria Popoviciu*, fiica d-lui B. Popoviciu din Hațeg și elevă a conservatorului de muzică din București. Surorile d-sale d-rele *Elena Popoviciu* (pianu) și *Ersilia Popoviciu* (violă), precum și fratele d-sale, *Corneliu Popoviciu* (violă) s-au susținut cu onoare alături cu eleva conservatorului. D-ra *Ersilia* are multă talent și curaj în manuirea arcului. D-ra *Victoria Vladu* (pianu) a completat foarte bine acest frumos ansamblu. D-l *G. Dima* ne-a desfășurat în cântecile sale o voce de bas plăcută și melodiasă.

Concertul a avut și un rezultat material destul de frumos, încasându-se cu totul aproape 250 fl.

În ziua a doua după adunare mulți au făcut excursiuni în împrejurime, ca să viziteze locurile istorice d'imprejurul Hațegului.

În seara de 5/17 pe la 9 ore se încep balul în aceeași sală, care a fost totuși așa de bine vizitată ca și concertul. Lume frumoasă din Hațeg și din afară. Dama rivalisau unele cu altele în toaletele lor cu gust arangiate. Costumul național a fost mai puțin reprezentat de cum am așteptat, cu toate că comitetul asociației hotărâse a da un premiu acelei domnișore, care se va prezenta la bal în cel mai frumos costum național ardelenesc. În juriul compus de d-nii Andrei Cosma și d-șora Valeria Popoviciu din Hunedora și tinerul forestier Balas din Hațeg, a adjudecat premiul de 2 napoleoni, între frumoșele domnișore costumate, d-șora *Victoria Vladu* din Orăștia, care purta un costum drăgălaș țărănesc lucrat de D-sa.

S'a dansat mult și cu vioiciune, Hațegana, Romana și celelalte jocuri franțuzesc și nemțesc, până ce a apucat ziua pe veselele părech dansătoare, cari atingeau aproape numărul de 100.

Grecii și Români în Macedonia.

În zilele trecute s-au întâmplat grave turburări în Macedonia. „Correspondence de l'Est” dă următoarele amănunte despre turburările din Pirvoli:

De mai multă vreme în bisericile române din Pirvoli serviciul religios se oficia în limba românească. De multe ori episcopul grec scrie Românilor să nu se mai servescă de limba română și să întrebuițeze la oficierea Liturghiei limba grecească. Români au refuzat.

Episcopul Clementinos se duse zilele trecute la Pirvoli, însoțit de doi gendarmi pentru a împede cu forța slujba în limba română. Poporul a cântat românește chiar în ziua sosirii episcopului. Aflându, că Români sunt înarmați cu ciomege, episcopul nu s'a dus la biserică.

Casa în care desoinse episcopul se află în mijlocul orașului și ferestrele dau pe o piață mare, înconjurată de pini, un fel de forum, unde populația se întrunesc pentru a discuta afacerile comunei. La 2 d. m. pe când totă populația se afla pe acea piață, episcopul grec se arătă la ferăstră și încep să blasteme populația, care împotriva ordinelor sale, își făcea rugăciunile în românește.

„Limba românească, țise episcopul, „este o limbă blăstemată. Blăstemată „fiă de mine, de patriarh și de bunul „Dumnezeu ori-ce Român, care-și face „rugăciunile sale în această limbă blăstemată.”

Aceste cuvinte au produs o indignație generală. Mulțimea năvăli în casa episcopului, arestă pe cei doi gendarmi și străbăt în odaia episcopului Clementinos. Atunci se petrecu o scenă tristă. Episcopul fu lovit cu bastonul și barba îi fu smulă de tot. I-se legară picioarele și fu târât în stradă. Unii erau de părere să i-se taie capul, atât de agitate erau spiritele. După-ce l'au bătut, mulțimea s'a retras strigându-i episcopului: „Mai blastamă decă îți place!”

Un doctor grec, adus diu Grebena, îngrijesce pe bolnav. Starea episcopului nu e gravă. În cinci-spre-zece zile el va fi restabilit.

În ziua sosirii mele la Pirvoli, un ofițer însoțit de vre-o douăzeci de gendarmi, făcea perchișii pentru ca să aresteze pe agresori. Episcopul neștiind cine l'a bătut — erau foarte numeroși, — el depuse plângeri în contra a cinci studenți ai liceului român din Monastir, originari din Pirvoli, toți minori, și în contra a trei notabili din oraș, cari nu luaseră parte la această execuție. Cu toate acestea ei fură arestați, și după ce au fost bine bătuți, gendarmii i-au legat și i-au condus pe jos la Grebena, o distanță de 40 kilometri.

Această indignă populația din Pirvoli și puțină a lipsit ca să nu urmeze o bătăie în regulă.

Duși la Grebena, 8 Români fură întemnițați, fără să li se ia nici un interogatoriu.

Desbaterile acestei importante afaceri vor începe în săptămâna viitoare.

Ar fi timpul, ca Români din Macedonia să o sfârșescă odată pentru totdeauna cu acești dușmani ai nemului și ai limbei românești, cerându cu insistență dela guvernul turcesc înființarea unui episcopat român.

Activitatea

„Reuniunii învățătorilor români sălăgeni” în decursul anului școl. 1890—91.

Din raportul despre activitatea membrilor din cele 13 cercuri ale acestei Reuniuni, cetit de d-l învăț. *Vasilie Olteanu* în adunarea generală ținută la 6 Iulie n. o. în Orța de sus, eștragem următoarele:

1) *Tractul Valcăului maghiar* și-a ținut amândouă adunările sale de toamnă și primăveră la timp convenit și astfel și protocoalele le-a putut trimite prezidiului la timpul convenit. Din aceste protocoale rezultă, că membrii din tractul desvöltă o activitate destul de energetică atât pe terenul cultural școlar, cât și prin solvirea taxelor de membri. Din criticele induse în protocoale rezultă, că învățătorii acestui tract nu facă critică, ci mai multă facă propuneri și îndrumări sănătoase, arătându și spuiudu, că totu ce nu a fost bun într-o propunere, cum trebuie făcut spre a fi bine, de unde învățătorii puțin esperți pot mult învăța, fiindcă aceasta e și scopul principal al propunerilor de probă.

2) *Tractul Crasnei* încă și-a ținut ambele adunări, din ale căror protocoale se vede de asemenea progres și zel spre totu ce e bun în interesul reuniunii noastre. Cu deosebire merită laudă acest tract pentru propunerile sale cele salutare, cum sunt propunerea de a se prevedea școlile preste totu cu toate cărțile școlare în uniformitate și cu rechizitele și caiete de scris, toate aflătoare în librăria Ciurcu în Brașov, apoi propunerea privitoare la solvirea taxelor restante și la prevederea învățătorilor cu câte 12 fl. pentru cele trei adunări ca spese de drum și diurne. Mai frumos e că propunerile acestea au fost aduse la valoare de conclud și se și eșteptuesc.

Se observă membrilor acestui tract că se impun disertațiilor, că în casu când nici decum nu ar pute lua parte la adunare, disertațiunea să și-o lucreze și trimită prezidiului dimpreună cu scusa pentru neînfașare, ca astfel să vedă membrii, că disertantele și-a știut lucra disertațiunea și se nu se credă, că nelucrarea disertațiilor a fost cauza absentei dela adunare. Tot-odată se re-

comandă tractului, ca în casul când ar mai avé în adunările sale membri din alte tracte, ori oșpeți străini, să inducă și numele acelora, precum și sfaturile lor bune ori rele în protocolul adunării. Se sperază, că cei ce au neglijat solvirea taxelor, nu vor mai întârția a-și plăti datoria.

3) *Tractul Periceului* atât adunarea de toamnă cât și de primăveră le-a ținut la timp convenit, trimițându și protocoalele în timp convenit la mâna prezidiului. Membrii acestui tract lucră cu însuflețire și zel pe terenul cultural școlar, discutându în sinul lor anumite chestiuni pedagogico-didactice, ér criticele lor salutare, sunt o dovadă despre zelul lor de a se ajuta frătesce și de a conlucra la calificarea împrumutată. Prin morțea fostului președinte, tractul ajungându sub conducerea unui nou președinte, a realizat mai multe lucruri salutare, precum: înființarea bibliotecii tractuale și prevederea școlilor în uniformitate cu toate cărțile și caietele aflătoare în librăria „Ciurcu” și aprobate de înaltul minister de culte.

4) În *tractul Samșodului* s'au ținut adunarea de toamnă și primăveră, din ale căror protocoale am constatat lucruri bune și folositoare. În adunarea de toamnă vedându membrii, că confratele lor, învățătorul propunerii de probă, nici e pregătit, dér nici pregătiri pedagogice nu are, s'au însărcinat doi membri esperți pentru ținerea celor două propuneri de probă. Eșemplu de urmărit ar fi acesta și pentru alte tracte.

Din protocolul adunării de primăveră aflăm, că prezidiul a însărcinat pe învățătorul propunerii cu o propunere de probă din religione despre „Dumnezeu” și la rândul criticilor, s'au făcut observații, că propunerea nu a fost bună, și că propunerii a folosit în propunere espression necorecte, neiertate.

Se observă, că după lege, acestu studiu nu se ține direct de propunerea învățătorului. Legea școlară a însărcinat cu propunerea religiei în școlă poporală cateheți anume crescuți cu pregătiri recente la propunerea studiului religiei. Era consult, dec, decă membrii acestui tract nu ar fi datu semă dintr'unu studiu, la care învățătorul nu este chemat a-l propune.

În acestu tract al Samșodului, solvirea taxelor nu înaltă onorea membrilor, ér absențele cele multe și dese dela adunările tractuale, arată desinteresarea membrilor de cauza reuniunii. Prezidiul acestui tract trebuie să fiă mai cu grijă atât în ce priveșc

vieta acestui Tătar, ce ne batjocoresce, oaci țera s'a adăpatu cu îndestul sânge păgânesc, și sângele unuia mai mult, n'ar spori intru nimic rōda pământului nostru. Dér acestu unu este fiul Hanului tătaresc, și Maria Ta care te lupți de atâția ani, pentru întemeierea nemului nostru, ești dator să faci dintr'insul pildă, ca să mergă vestea peste cele patru hotăr ale țerei, cum că ori cine sēmăna morțe pe pământul nostru, morțe culege!”

Atunci toți într'unu glas strigară: „La morțe, la morțe!...” Er Stefan întorându-se către solii lui Mengli Gherei le țise:

„Duceți-vă cu daruri cu totu la stăpânul voștru și spuneți-i: că atât de mult s'a scumpit capul fiului său prin sângele creștinesc ce a vrsat, încât el nu are în destul avuția să-l potă răscumpăra. Er decă vrea să-l întelnească în locul unde s'a dus, atunci să se încumêteze să ne calce hotărle!”

Apoi după ordinul lui, fiul vestitului Hantătăresc Mengli Gherei de peste Volga, stăpânul Crimeei și al Ucrâniei, spaima Polonilor și a Moscoviților, fu ridicat în sus cu mâinile legate la spate și spânzurat de aceeași

crângă de care se legăna odinioară micul Gheorghie când fu străpuns de săgețile tătaresc; ș'atunci surlele, trâmbițele și darabanele îi făcură cinstea cea de pe urmă, și o salvă puternică de sinețe împrăștiindu vestea morții lui, făcură să salte apele Trotușului.

Er Stefan judecându, că bătrânul stejar și-a îndeplinit menirea, deoarece frunzele și ramurile lui cu sânge au fost spălate de sânge, a poruncit să i-se dea foc și în locu-i a zidit, în amintirea tovarășului său din copilărie, o biserică cu hramul Sf. Gheorghie.

De atunci și până astăzi multe s'au întâmplat, căci patru sute de ani trecut'au peste țera întovărășit de voi și nevoi, dér încă și astăzi când mergu călătorii să viziteze biserică cea neagră din Borzești simtă o tainică stringere de inimă aducându-și aminte, că pe acele lespeți de pētra a călcat odinioară piciorul lui Stefan care a fost sufletul de viață, chiagul nemului românesc, și astăzi încă ochii lor par'că vedu răsărind din întunecimea bolților marea lui umbră care de acum va pluti peste noi în adăna viitorime cu un spirit protegiitor.

(„Conv. Lit.” 1882.) N. Gane.

Cum s'a rămasit iepurele cu ariciul*).

Povestea următoare trebuie s'o povestesc fiilor, cum povestesc cineva minciunile, cu toate astea însă ea este adevărată, pentru-că moșu-mio, dela care am aud'it'o, de câte-ori o spunea obiceiunia să țica: adevărată a trebuit totu să fiă, fiul mei, pentru-că altfelu nici nu s'ar pute povesti.

Ascultați, cum s'a întâmplat istoria mea.

Era într'o duminică dimineța, toamna, tocmai când înfloria hrișca. Sorele răsărise ca un bulgăr de aur, o bore lină se legăna peste câmpii, ciocăria cânta în aer, albinele sbârâiau prin hrișoa, ér omeni, îmbrăcați în haine curate, mergeau la biserică. Scurtă vorbind, toate ființele de pe pământ erau mulțumite, așa și ariciul.

Ariciul însă stetea înainte ușei sale, cu mâinile încrucișate, privia în sus și'n jos bombăniudu un cântec, bine rău, așa cum e în stare să cânte un ariciu.

Cântându așa încet, de-odată fi

* Din „Povești alese”, inedite, adunate din mai mulți autori de Moșul.

vine 'n minte, că, până-ce nevastă-sa spală și îmbracă copiii, el pote eși nițel la preumblare pe câmp, se mai vedă, ce-i facu năp. Napu erau cei mai de aproape de casa lui și cu familia întregă se dedase să mănânce din ei, de aceea îi și privia ca averea sa.

Ariciul include ușa după sine și apucă drumul către câmp. Încă nu se depărtase tare de casa, era tocmai să facă o cotitură pe dup'o tuță de porumbel, ce-i sta în cale, când éta se'nteluesc cu'n' iepure, care eșise totu cu asemenea trebur, adevărată să vedă, ce-i face varza. Ariciul, cum zăresce pe iepure, câtu de colu îi pottesce o bună dimineța prietinesce. Iepurele, care de felul lui era un domn mai mare și pe lângă aceea îngâmfat nu răspunde nimicu la binețele ariciului, ci îi țise, mai mult în bătaie de joc:

— „De unde și până unde să umbli așa de dimineța pe câmp?”

— „Mă preumblu”, răspunde ariciul.

— „Te preumbli”, țise iepurele. „Mi-se pare, că picioarele tale îți-le-ai puté întrebuița pentru alte lucruri mai folositoare.”

De vorbele acestea s'a supărat ari-

neglijarea solvirei taxelor de membri, cât și a absențelor dela adunări.

5) *In tractul Oarfei*, în care s'a întrunit adunarea generală a Reuniunii, membrii și-au ținut ambele adunări, de toamnă și primăveră, la timpul convenit. Zelul însă pentru de a conlucra membrii acestui tractul la calificarea imprumutată, după cum apare din protocoale și din critice, lipsese cu de-a voia dela membri. Criticele se făcuseră nu aducând nici un folos propunătorului. Nu folosese nimic, decât se va dice în adunare, că propunerea a fost defectuoasă, a conștientă neadeveruri, că propunătorul n'a desfășurat copiilor intuițiunii recerute etc. Folosese însă și va folosi critica, decât membri vor spune, ba propunându vor arăta chiar, cum ar fi trebuit să se propună, ca să fie bine și la înțelesul metodic.

La propunerea de probă din adunarea de primăveră a acestui tractul, ținută din studiul religiunii despre „Fata lui Iair“ aflându-se propunerea defectuoasă, ar fi fost bine și folositor, ca un bărbat espert pentru propunerea religiunii să fi pășit în fața copiilor și prin ținuta sa de catechet și dascăl de religiune să fi arătat, cum trebuie să se propună religiunea, er nu să se fi mărginit numai la critică.

Să recomandă și aici ca solvirea taxelor să nu se amâne de aji pe mâne, căci amânarea înmulțește restanțele și sporesce dauna reuniunii.

6) *Tractul Băseșilor*, și-a trimis protocoalele de toamnă și primăveră ale ședințelor sale, din cari cu bucurie s'a putut constata o energie și zel mare pe terenul cultural și al instrucțiunii populare cu deosebire, de când cercul are în siul său un membru conșcious de chemarea sa de învățător, care a știut face pe colegii săi să achite taxele de membri în totă regula; i-a știut convinge despre necesitatea înființării bibliotecii tractuale și astăzi acest tractul stă mai înainte cu un pas față de celelalte tracte. Tractul Băseșilor are deja înființată biblioteca sa tractuală îmbogățită până acum cu 14 cărți și opuri științifice, mai avându la îndemână și bani gata spre acest scop.

Ca pôte face un singur membru într'un tract în înțelegere bună cu confrății săi, să nu pôte face ore și alți membri din toate tractele? Depinde numai dela voia și lucruri bune se pôte face!

7) *Tractul Servadului* ambe protocoalele și le-a trimis la timpul. Solvirea taxelor în acest tract se face în totă regula; asemenea și în privința înființării bibliotecii tractuale găsim aici un

al doilea exemplu de imitat. În acest tract două din trei părți sunt învățători calificați. Protocoalele din acest tract, pot servi în toate privințele ca model față cu foarte multe protocoale de ale noastre, dintre cari unele sunt foarte defectuoase. În viitor nu vom crucea a arăta și numele acelor notari, ale căror protocoale vor fi neesacte, fără formă și fără înțeles.

În tractul acesta încă s'au ivit casulă, că s'a dat ca propunere de probă din religiune o temă grea, despre „Tatalu nostru“, care propunere încă a fost declarată din partea membrilor ca rea și necorectă, der nici unul nu s'a angajat a arăta în praxă, cum ar fi bine și corect a se propune.

Se notăză membrilor tractului acestuia, cumcă nici la un casu, fă timpul cât de înaintat, nu e bine a condece critica numai notarului tractului, ca și când pe ceilalți învățători nu i-ar privi întru nimica.

8) *Din tractul Ipului* numai protocoalele adunării de primăveră l'am avut. Membrii se vede că ar lucra cu mare zel pentru a se cultiva imprumutată, mai ales însă doi membri din acest tract, pe cari noi îi cunoscem, multă jertfesc spre a înălța veda tractului și cultura membrilor. Acești doi membri, de locu ce se ivesc casuri, unde propunătorul de probă propune rău, păsesc la mijloc și propun ei înșiși, traducându-și astfel critica lor într'o scolară practică din care atât propunătorul cât și toți membri învăță foarte mult. Deocă și cu solvirea taxelor ar sta așa bine, tractul ar fi de model. Notarul cercului pentru corectitatea protocoalelor e vrednic de laudă.

(Va urma.)

Din istoricul școlilor românești din Brașov.

(Fine.)

Să vedem acum, pe ce base s'au organizat aceste școle; pe ce base s'au organizat și cum s'au lăpătat școlile elementare și prin alte părți locuite de Românii gr. or. ale patriei noastre?

Fericitul Andreiu Baronu de Șaguna, alesu la anul 1847 de episcopu alu bisericei române gr. or. din Transilvania, sciind, că un popor, lovit de tirana sorte, batjocorit de mârșavulu Mom și părăsit de totă lumea, numai prin propriile sale puteri se va mai pute pune pe picioare și va mai pute lucra cu succes într'u a se avânta, a ajunge er în bună stare și a prospera; sciind apoi, că sciința este putere, în stare însă a folosi omului numai înfrățit fiindu cu

moralitatea: a pus în cel mai dinte loc din planul marelui sale opere cultura și educațiunea poporului român gr. or. prin biserica și școlă.

La anul 1850 a și început episcopul A. Șaguna a uni puterile inteligenței române într'u a lucra la cultivarea și educațiunea poporului nostru din această patriă. A conchemată adecă pe cei mai inteligenți, zeloși, activi și demni de încredere bărbați din cleru și dintre mireni la un „Soboru bisericescu“ în Sibiu. Membrii Soborului (din anul 1850) au primit unanimu propunerile arhierului lor.

Cu referire la instrucțiune aveau să pună la cale înființarea succesive a școlilor populare prin toate comunele române din diecesă, precum și pregătirea învățătorilor necesari și aplicarea lor la școlile înființate: apoi organizarea lor, dotarea lor și în fine dezvoltarea lor.

În urma măsurilor luate de acest Sobor, s'au înființat succesive școlile populare mai în toate comunele bisericesci române gr. or. din diecesă Transilvaniei și s'au dat acestor școle învățători calificați. Totu pe basa concluziunilor acestui Sobor a compus părintele episcop Andreiu Baronu de Șaguna „Instrucțiunea școlară“ din anul 1854, conformu căreia s'au organizat aceste școle.

Însă neobositu Arohieru nu a rămas pe lângă aceasta, ci a lucrat bărbătesc din toate puterile, de carl dispunea, într'u a promova învățământul în școlile înființate, conformu spiritului timpului, care tot înainteză. În anul 1862 a compus pe baza instrucțiunii școlare a ministrului de culte austriac, Thun, o „instrucțiune“ mai estinsă, pentru învățatorii școlilor primare gr. or. din diecesă. La 1863 a alesu dintre învățătorii mai înaintați de ce înși pe cari, în calitate de comisari școlari i a trimis în de ce districte școlare ale diecesei, să țină conferințe cu învățătorii din protopresbiteratele acelorași. Dreptu principalu materialu de pertractare alu acelor conferințe a prescriu „Explicarea instrucțiunii din 1862“. Ceea ce s'a continuat în anul 1864.

Astfelu s'au început și conferințele învățătorilor români gr. or. din archidieceșă Transilvaniei.

La 1870 a compus măritulu congresu naționalu bisericescu român pe baza art. XXXVIII de lege din anul 1868 un „Regulamentu pentru organizarea provisorie a învățământului în metropolia ortodoxă română din Ungaria și Transilvania“ care s'a votat de Măritulu congresu la anul 1878 sub conducerea și cu binecuvântarea Escelenței

Sale părintelui arhieriscopu și metropolitu Mironu Romanu, carele l'a și întărit. Apoi la anul 1882 s'a compus și s'a votat de Venerabilulu sinodu archidieceșă „Normativulu pentru școlile române din archidieceșă gr. or. a Transilvaniei.“

Conformu „Normativulu“, basat pe „Regulamentulu“ din anul 1878 sunt astăzi reorganizate în archidieceșă școlile elementare inferioare, de carl se bucură aproape fiă-care comună bisericescă română gr. or., și școlile elementare capitale (superioare), de carl se bucură cinspredece comune mai mari.

Acastă reorganizare face să înflorească școlile noastre primare*) pe și ce merge, punendu-le în stare, a țină în dezvoltarea lor pasu cu școlile de aceeași categorie ale altor confesiuni din patriă.

Escelența Sa părintele arhieriscopu și metropolitu Mironu Romanu, s'a îndurat la an. 1875 și a înființat „Cursuri supletore“, în cari învățătorii frecuentatori și-au putut amplifica cunoștințele în înțelesu didactic și metodic. Din aceste „Cursuri“ s'au dezvoltat apoi „Reuniunile învățătoresci“ în archidieceșă întrégă; cari au să fie isvorulu reinoirii puterilor fiă-cari învățătoru, membru alu lor.

În urma menționatelor reforme, îngrijiri și stăruințe, s'a dezvoltat și școlă elementară capitală rom. gr. or. din Brașov așa, că aji funcționează la ea cinspredece învățători și o învățătoare.

Prin multe faze a mai trecut și școlă acastă în decursulu timpului de o jumătate de secul; însă cu ajutorulu Atotputerniculu părinte cerescu, prin fidelitatea cătră chemarea lor, și prin neobosita activitate a învățătorilor săi și a autorităților sale — a eșit din fiă-care schimbare totu mai dezvoltată, totu mai cu putere!

Părinții noștri avându-și nădejdea în Dumnezeu, fidel fiindu chemării lor, s'au luptat cu demnitate, cu abnegațiune de sine, eroicesc în contra tuturor greutăților și neajunsurilor ce le stăteau în cale, ca să ne câștige și să ne dea nou în mâni mijloce, spre a ne face fericiți; — ne au înființat școlile primare și medii, ne-au înființat reuniuni filantropice, literare, industriale, economice ș. a. ș. a. Cu un cuvânt: — ne-au deșteptat, ne-au luminat, ne-au îndulcit și ne-au pus pe picioare!

Vine acum rândulu la noi, să continuăm mărșă operă începută de ei.

Ca demni urmași ai lor, fideli moș-

*) Elementare inferioare, elementare capitale (ori elem. superioare.)

ciul peste măsură. Sufere elu ori ce, der să batjocorescă cineva picioarele, cari dela fire sunt strimbe, asta nu o suferă odată cu capulu.

— „De bună seamă îți inchipuesci, că tu, cu picioarele tale ești în stare să faci lucruri mai mari ca mine,“ răspuse ariciulu.

— „Așa credu,“ dise iepurele.

— „Ei bine! ar trebui să facem o încercare“, adause ariciulu. „Eu mă rămășesc, că te întrecu în fugă.“

— „Lucru de risu! tu cu picioarele tale strimbe“, dise iepurele. „Der, de pe partea mea, fiă, deocă toamai ai așa poftă mare. Pe ce ne priadem?“

— „Pe o sută de lei și o litră de rachiu,“ răspuse ariciulu.

— „Bine,“ dise iepurele, adă mâna și să începem îndată.“

— „Ba nu, nu-i așa grabă“, dise ariciulu. „Io-su încă cu inima goală, mai întâi mă ducă acasă, să prânșesc puțin. Într'o jumătate de ceas sunt gata.“

Iepurele s'a nvoit și cu acestea se despărțiră unul de altu.

Pe drum își dise ariciulu: „Iepurele se'ncrede în picioarele lui cele lungi, der ilu voiu învăța eu. Adevăratu, că se

ține domnu mare, der este un prostu și va trebui să plătescă“. Ajungându acasă dise cătră nevastă sa: „Nevastă, îmbracă-te iute, trebuie să vii cu mine la câmp?“

— „Der ce este?“ întrebă femeia.

— „M'am rămășit cu iepurele pe o sută de lei și o litră de rachiu. Acestea să le plătescă acela, care din noi doi va fi mai slabu de fugă. Tu trebuie să fi de față.“

— „O, Dómne, bărbate“, strigă femeia, „Ți-ai pierdut mințile? cum vrei tu să te întrecu în fugă cu iepurele?“

— „Ține-ți pupăza, nevastă,“ dise ariciulu. „Asta e treaba mea. Nu te țină mai cu minte în treburi bărbătesci. Du-te îmbracă-te și vino.“

Ce să facă femeia ariciului? A trebuit să asculte de voia, de nevoia.

Mergându amândoi pe drumu diș'a ariciulu cătră nevastă: „Acum bagă de seamă ce-ți voiu spune. Uite te, veđi arătura aceea lungă? acolo ne vom întrecu în fugă. Eu adecă voiu fugi pe o brazdă, epurile pe alta. Inceputulu ilu vom face din capetulu dela dealu. Tu n'ai să faci alta decât să stai în capetulu asta dela vale de brasdă și, când

iepurele ajunge pe brazda cealaltă, tu să-i strigi: „Io am și ajunsu.“

Vorbindu acestea, ajunseră la arătura. Ariciulu arătă femeii sale locul, unde să stee, er elu se duse pe arătura în sus. Când ajunse d'asupra, iepurele ilu aștepta.

„Putem începe?“ întrebă acesta,

— „Putem,“ răspuse ariciulu.

Fiă-care se pune în brazda lui. Iepurele numără: „una, două, trei“ și iute ca vântulu fuge pe brazdă înainte. Ariciulu fugi numai cam trei pași și apoi se pitulă în brazdă și stete molcomu.

Când iepurile, într'unu suflatu, ajunse în capetulu brasdei, femeia ariciulu li strigă cât de colo: „Io am și ajunsu!“ Iepurele se spări și se miră tot odată. Elu credea, că celu ce-i strigă este ariciulu, deorece se scie, că mulțea ariciului samănă întodmai cu bărbatu-său.

Nu-i lucru curat, gândea iepurile. „Să mai fugim odată“ strigă elu și ține-te! Ți-se părea, că-i saru urechile din oapă. Femeia ariciului însă rămase la locul ei. Și când iepurele ajunse d'asupra, ariciulu li trigă: „Io am și ajunsu!“ Iepurele însă, ne sciind ce să facă, strigă: „Să mai fugim odată! —

„Forțe bine,“ răspuse ariciulu, de pe partea mea de câte-ori voesci. Astfelu iepurele a fugit de șeptedece și trei de ori, și ariciulu n'a rămas înderșptu. Totdeuna când sosia iepurele d'asupra, ori de vale, ariciulu ori femeia lui striga „Io am și ajunsu.“

A șeptedece și patra oră însă, iepurele n'a mai ajunsu la capetu. La mijloculu arăturai căđu josu, din grumazi ilu năpădi sângele și rămase mortu. Ariciulu însă își luă suta de lei și litra de rachiu, își strigă nevasta din brasdă, și se duse a casă veselă. Deocă nu voru fi muritu, trăescu și astăzi.

Se dice, că d'atunci până în ziua de astăzi n'a mai utozată nici unu iepure să se întrecă la fugă cu vre-unu ariciu.

Învățatura din poveste însă este întăiu: Ori cât de cuminte și de neam alesu se ține cineva, se nu-și bată jocu de omeni mai de rând; — a doua: când cineva se însoră, este bine să-și iee soția de seria lui, adecă să-și semene la chipu și la faptură. Prin urmare, deocă este ariciu, să-și alégă o femeia totu de ariciu.

tenitori ai virtuților lor, înțelepți și probi ereți ai agonisitei lor vomă urma la acesta: — luptându-ne cu zel și cu bărbăție în contra greutăților, ce ni s'ar opune, fire-ar ele împreunate cu pri mejdii neprasnice cât de cumplite; pe cari sleindu-le — ne vomă conduce cu demnitate împrejurările, priinciose: — consolidării, avântării la hărnicia străbună, fericirii și prosperării prea iubitei noastre națiuni.

Literatură.

În editura librăriei H. Zeidner din Brașov au apărut următoarele cărți școlastice:

1. *Dogariu D.*: Noul Abecedar ilustrat, partea I, întocmită pe baza cuvintelor normale pentru anul I de școlă. Prețul unui exemplar legat 15 cr.

2. *Acelașu*, partea II-a, pentru anul II de școlă. Prețul legat 18 cr.

3. *Conductorul practic* la aplicarea „Noului Abecedar ilustrat.” Prețul 12 cr.

4. *Zaharia G.*: Carte de cetire pentru școlile primare române, prelucrată după mai mulți autori cu mai multe ilustrațiuni:

Partea I pentru anul al 3-lea de școlă, legată 24 cr.

Partea II pentru anul al 4-lea de școlă, legată 28 cr.

Tote aceste manuale se pot procura prin ori și care librăria.

CARACTERULU.*)

Insușirile caracterului.
2. **Stăpânirea de sine și abnegarea.**

După ce Dionisie a liberat întreaga Siciliă de dușmani într'un mod atâtu de norocit, încât părea că a fundat toate orașele din nou, și după ce a devenit așa de puternic, încât ar fi putut stăpâni insula și în contra voinței locuitorilor, el totuși a voit mai bucuros să fiă iubit, decât temut — tocmai contrariul dela acel domnitor roman, care a dîșu: pot să mă urască câtă oră vră, numai să se témă de mine.

Un alt domnitor sicilian, fiul olarului Agathocle, poruncise să se așede sub vasele de aur de pe masa sa, vase de lut, ca să nu uite, că și el a făcut odată ôle.

Tocmai așa nu se rușină nici Vespasian, ca împărat roman, de originea sa din poporul de rând, ci se lăuda adeseori cu ea — precând Tiberiu, când i se aduse aminte de originea sa, a răspuns: Nu știu, ce am fost.

Când grădinarul Abdolomin, o rudă a regelui de Sidon, fu destinat de Alexandru însuși ca să fiă domnitor, el consideră această scire ca un vis; atunci îi dîșe unul din soli: „Spală-te și te curăță” — el era adecă ocupat în grădină, — „der păstrăz-ți pe tronul această îndestulare!” — Când îl întrebă Alexandru, cum a suferit el lipsurile, răspuns: „De-ași pute numai să port demnitatea de rege tot așa de bine! Când n'aveam nimica, nu-mi lipsia nimic.” Ca răsplata pentru modestia lui, Alexandru nu numai că i-a dat comorile antecesorului său, Strator, ci i-a dat încă și o parte a pradei luate dela Perși.

Dér pe cât de mult Alexandru a știut să prețuască la alții această stăpânire de sine, pe atâtu de puțin el însuși, care nu sémăna în privința acésta de loc cu marele său tată.

Elu s'a lăsat să fiă în așa măsură răpitu de succesele sale fără părechia, încât nu numai că s'a numit pe sine fiu al celui mai mare Dumnezeu, ci a voit să fiă considerat d'asemenea. Când elu făcu cunoscută acésta Grecilor, Laconienii făcură următorea publicațiune: Deorece Alexandru voește să fiă deu, atunci fi deu!

Astfelu Alexandru, care invinsese aproape totă lumea, n'a putut să se învingă pe sine. Pedepă nici n'a întârziat: elu muri curând, pentru-că a îmbrățișat toate vitiile și desfrêurile.

Și precum a cădutu împărăția universală a lui Alexandru, așa a cădutu și împărăția încă și mai puternică a Romei, numai prin aceea, că ômenii s'au desvêțat de vechia disciplină și cumpetare prin care se arată stăpânirea de sine. Esemple pentru acestea avem o mulțime. Astfelu Curius Dentatus, care ședend la vatră mânca cu o lingură de lemn, a refusat auru Samniților, dîcend, că mai bucuros voește a domni asupra aurului însuși.

După ce a gonit pe regele Pirhus din Italia, i s'au fost oferit cincideci de jugere de pământ ca premiu, ér poporului numai 7. Elu însuși nu luă mai mult, decât poporul.

După ce Regulus a bătut pe Cartagenii, îi s'a prelungit comanda superiôră. Elu însuși scrisese Consulilor la Roma, să-l deslege de a mai fi comandant, căci elu ce luase cei șapte agrii ai săi în arendă a murit și elu (Regulus) trebuie să se întorcă acasă, spre a se îngriji de femeia și de copii. În urma acésta Consulii hotărâră a se îngriji de moșia și de familia lui Regulus pe socotela statului.

Trimișii Samniților aflară pe Fabricius, pe care voiau să-l mituască, ședend la foc, ca Dentatus Curius, și mâncand napă ce i-a cultivat elu însuși. După ce Samniții îl îmbară cu mult aur, elu le răspuns: Pe câtă vreme imi voi pute stăpâni poftele, nu imi va lipsi nici odată nimic; de aceea eu nu voi lua aur, pe care nu-l pot întrebuința, dela aceia, cărora le folosesc.

După ce însuși fu invins și nimicită puternica rivală a Romei, Cartaginea, vechia virtute romană încep să facă loc molaticelor moravuri punice. Nu succesiv, ci în fuga mare, cum dîșe Vellejus, se întorsă Romanii dela vechia disciplină la noua nedisciplină, dela veghiare la somn, dela arme la voluptate (desfrênare), dela muncă la trândăvie. Mai înteu isbucni lăcomia după bani, apoi pofta de domnire, și de aici isvoriră toate relele. Virtutea peris, sêrăcia trecea ca rușine, onestitatea ca rêtate. Cu banii năvâliră ca un potop asupra Romanilor lăcomia de avere, imbuibarea și îngâmfare.

Și tocmai așa a cădutu și Grecia, țera spiritului.

Cumpetarea Spartanilor este cunoscută, dér și între ceilalți Elinii se găsesc multe esemple, cum ômeni de frunte au respins auru murdar. Așa refusă Efilalte cel sêrac un dar și când cineva l'a batjocorit din cauza sêrăciei sale, îl întrebă: De ce nu-ți bați joc și de onestitatea (cinstea) mea?

Epaminonda, renumitul invingător dela Mantinea avea numai o haină și trebuia prin urmare să rămână acasă, de câte-ori o spală.

Când regele Persiei îl îmbară cu o mare sumă de bani, elu nu vră să o primască și prin acésta se arată și mai mare ca acela. Elu dîșe cătră trimisul regelui: „Banii, ce i-ai adus tu tîne, n'au nici un scop, căci decă regele doresce, ca pentru acești bani să servesc patriei cum se cade, sunt datat de a face acésta și așa; decă doresce contrariul, nu va avé aur de ajuns spre a dobândi acésta. Tie îți iertă că ai încercat a mă mitu, deorece tu nu mă cunosc. Dér plăcă iute înderētă, ca să nu stric pe alții, căci la din contră voi face arătare în potri ta.”

Totu așa rămase și Phokion sêrac, cu tôte că a câștigat multe bătălii, și ar fi putut să se îmbogățescă după plac din prada făcută. Când a respins și banii ce i-a trimis regele Filip, îl dojeniră amici săi, să primască totuși banii, decă nu pentru sine însuși, cel puțin pentru copii, cari fiind foarte sêraci cu greu se vor pute arăta vrednici de gloria tatălui lor. Elu însuși le răspuns: „De'mi vor sémăna mie, îi va hrăni mica mea moșioră, care m'a adus pe mine la atâta vêdă; decă nu, cel puțin eu nu voi contribui la aceea ca să se facă nisce molatic.”

Când îi trimise Alexandru o sută de talante (vre-o 270,000 florini) întrebă Phokion, de ce dintre toți Atenienii îi dă tocmai lui acești bani; ér răspunsul ce lă primi fu: pentru că Alexandru îl ține pe elu singur de om bun și drept. Phokion răspuns: „Atunci să mă lase așa cum sunt!”

Alexandru supêrat de acest refuz, îi trimise daruri și mai mari spuindu-i, că cel ce nu primește dela elu nimic, nu este amicul său. Atunci Phokion, ca să nu supere pe rege, se rugă de elu să slobodă din închisore patru captivi.

Xenocrate, căruia îi trimise Alexandru cincideci de talanți, dădu trimișilor acestia un prând simplu, cum era obișnuit elu însuși să prândescă. În ziua următore trimișii regelui s'au silit să-l înduplece să primască banii ce-i trimite regele. Xenocrate însuși răspuns: „N'ăți vêdutu er, că n'am lipsă de bani?” Trimii fiind mârniți în urma acésta, elu luă suma cea mică de treideci de mine, spre a nu supera pe rege.

Diogene obișnuia a dîșe, că este mai bogat decât regele Perșilor; pentru că lui nu-i lipsece nimic, pe când acela nici odată n'are de ajuns.

Socrate obișnuia să dîșe: „A nu avé lipsă de nimic este lucru dumnezeesc, și acela care are cele mai puține trebuințe, sémăna mai mult deileor.”

Dér acestea erau esepțiuni. Ceea ce a fost Cartaginea pentru Roma, pentru Grecia a fost Persia. După rêsboiele gloriose cu Persia au urmat ce e drept un veac strălucit de înflorire, mai ales în ce privește arta și poezia; dér abia o sută de ani mai târziu, n'a mai existat o Grecia liberă.

(Va urma.)

MULTE ȘI DE TOATE.

Dialectul căilor ferate.

Căile ferate își au și ele dialectele lor speciale Pasagerii unui vagon de cl.III-a puteră deunăci să se convingă despre acésta prin următorea scenă foarte ins-

tructiva petrecută în gara Charlottenburg, lângă Berlin. Un străin șiretu care voia să călătorască fără bilet, asigură pe conductorul trenului, că e funcționar la gara din Lipsca și de aceea are privilegiul călătoriei gratuite. Conductorul îi spuse cu amabilitate să se urce în vagon. Când veni însuși înainte de plecarea trenului, să revizuască biletele, îl întrebă ca în trecăt, pe pretinsul funcționar, „câte ciasuri-să”. Acesta scose ciasornicul și răspuns: „Nouă fără douăzeci și cinci”. „Te-am prins bête”, răspuns conductorul, „un funcționar dela căile ferate nu dîșe nici odată: „nouă fără douăzeci și cinci”, oi „opt și treideci și cinci”. Cu aceste vorbe conductorul îl apucă de guler și-l dădu afară din vagon.

*
Microbiul aurului.

O fôie din Paris, „Revue de chimie industrielle”, raporteză, că doi bijutieri din Madrid observau de câtuva timp, că bijuteriile, pe care le primiau dela cea mai mare parte din fabricile franceze și germane, apăreau, îndată după primire, pline de pete roșiatice și negriciose, cari le întunecau strălucirea într'atâta, că mușterii nu voiau să le cumpere ca noi. Une-ori petele resistau la tot felul de curățiri și frecături. Ceva mai mult, obiectele prețioase, întru totul curate în momentul împachetării, apăreau succesiv pline de pete fără, ca nici o cauză vedită să potă explica formațiunea lor. Cunoșterea cauzei acestui fenomen să datorese naturalistului spaniol Calderon. Densul a descoperit, că petele negriciose sunt formate de aședea în găurile metalului a microbului *Aspergillus Niger*, ér cele roșii de prezența altui microb numit „*Micrococcus prodigiosus*”. Sporii acestor microorganisme esistau în adevăr în mare cantitate într'unul din apartamente și în bumbacul cu care erau învelite obiectele prețioase.

*
Producțiunea secărei în totă lumea.

Cifrele următore ne arată producțiunea de secară a țerilor din lume.

	1891	1890
	Hectolitri.	
Rusia	155.150.000	236.350.000
Polonia	14.500.000	15.920.000
Germania	69.600.000	84.100.000
Austria	18.850.000	27.550.000
Ungaria	14.509.000	20.010.000
Francia	27.550.000	26.680.000
Spania	8.700.000	9.280.000
Belgia	4.350.000	6.090.000
Holanda	4.350.000	5.800.000
România	14.500.000	14.500.000
America	10.150.000	10.150.000
Diverse	18.350.000	18.560.000
Total	361.050.000	475.020.000

Inscințare.

Subscrisa aducă la cunoștința onorabilă, că cursul de instrucțiune practică pentru fețe condus de mine se va începe la 15 Septembrie v. a. c.

În acest curs, la care vor pute lua parte copile dela etatea de 12 ani în sus, se învață tot felul de lucru de mână femeescă, ca: torsul, țesutul la rêsboiu simplu și mecanic, vâpsitul tortului, cusutul, croitul, brodatul (chindisitul), împletitul; mai departe din economia casei: gătitul bucatelor, spalatul și călcatul.

Afară de aceea pentru completarea cunoștințelor teoretice ale copilelor se predau de persoane competente în 8 ore pe săptămână următorele obiecte: Religiuina, Limba română, Limba maghiară, Limba germană, Istoria și Geografia, Aritmetica și Caligrafia. Eventual se va da instrucțiune și în musica vocală.

Elevele interne, cari doresc a lua parte la cursul condus de mine, vor solvi pentru locuință, întreținere completă și instrucțiune 12 fl. pe lună.

Elevele externe, cari voesc a avé

* După Smiles-Rudow. A se vedé Nr. 177 al „Gaz. Trans.” din 1891.

menajul la mine, voru solvi pentru menaj și instrucțiune pe lună 10 fl., 4 fl. fără menaj 4 fl.

Asupra acestui cursu, ale cărui rezultate au fost apreciate în modul cel mai favorabil din partea celor competenți, imi permitu a atrage atențiunea părinților și tutorilor. Explicațiuni mai detaliate se voru da la cerere cu totu plăcerea.

Brașov, 14/26 Augutu 1891.
Maria Belu,
în Brașov, Strada Castelului 33.

Sciri comerciale.

Budapesta, 22 Augustu.

Cereale. Pe pietele de cereale din afară a domnit și'n săptămăna trecută iritațiune, prețurile mai pretutindenea au încheiatu mai susu. În New-York s'au urcatu prețurile cu 9—10 cenți. În Franca și Anglia situațiua este mai moderată, fiind că se crede, că ouantulu necesaru se va putu acoperi fără greutate. La mari schimbări au fostu espuse pietele germane prin oprirea esportului rusesc. Acolo a începutu săptămăna cu o urcare rapidă. Inlesnirile de transportu însă și dispozițiua guvernului de a alimenta în casu de lipsă armata cu pane de grău, au mai apăsatu prețurile. În zilele ultime prețurile în Berlinu 4r s'au urcatu esorbitant, așa că au încheiatu grăulu cu 18, seocara cu 12 mărci mai susu, ca'n săptămăna premergătoare.

Pe pieta de aiu grăulu a începutu cu tendență firmă de urcare. Mișcarea a fostu cam de 250.000 m. metr. — Seocara n'a prea avut căutare mare, până cându orzulu din contră.

Coloniale. Zacharulu rafinat 33.50, 34 fl. cubu. 24.50, 34 fl. Cafeaua, fermă. Ceylon 198, 192 fl.

Victualie. Oue, tendență fermă. La 1 fl. 45—46 bucăți, lada de 1440 bucăți 30—35.50 fl. — Galite: găsece grase 4.50, 5.50 fl. celelalte 2.30, 2.80 fl. găini 1 fl., 1.30 fl., pui 70 cr. — 1 fl., rațe 1.20, 1.60 fl. — Untulu 70—75 fl., de mėsă 80—90 fl.

Pastăose. Negoțulu promite a se îndrepta, fiind că au intratu cereri pentru esportu. Noteză: fasolea albă, mare, 7.25, 7.50 fl., — mazărea 8.50, 9 fl., — linteă nouă 9.50, 10 fl., — semență de in 11 fl., 11.50 fl.

CăleNDARULUI SĂPTĂMĂNEI.	MăSĂLARU.	SĂRĂRE					
		SĂRĂRE	APUNU	SĂRĂRE	APUNU	SĂRĂRE	
CăleNDARULUI IULIANU	18 Mart.	Fior și Laur	30 Benjamin	5.17	6.43	5.19	6.41
	19 Mart.	Andrein	31 Rebeca	5.19	6.41	5.20	6.39
	20 Mart.	Prof. Samuil	1 Sept. Egidus	5.20	6.39	5.21	6.38
	21 Mart.	Apost. Tadeu	2 Fraim	5.21	6.38	5.22	6.35
	22 Mart.	Agatonio	3 Serafina	5.22	6.35	5.23	6.34
23 Mart.	Lupu	4 Rosalia	5.23	6.34	5.24	6.32	
24 Mart.	Antichie	5 Natanael	5.24	6.32			

Cursulu pietel Brașov.
din 29 Augustu st. n. 1891.

Sanonote romănesci	Cump.	31	Vënd.	934
Argintu romănescu	"	927	"	935
Napoleon-d'ori	"	934	"	940
Lire turcesci	"	1048	"	1058
Imperiali	"	946	"	951
Galbini	"	5.55	"	5.60
Veris. fonc. „Albina“ 6%	"	101	"	101
" " 5%	"	91.50	"	100

Unu medicamentu de casă escelentu promovatoru alu misturei, probatu în contra tuturor suferințelor de stomacu, se află în tôte farmaciile din Austro-Ungaria. Este Balsamulu de vietă (Lebensbalsam) alu lui Dr. Rosa din farmacia lui B. Fragner în Praga 205-III.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 26 Aug. n. 1891

Sămințe	Calitatea per Hect.	Prețulu per 100 ohlogr.	
		dela	până
Grău Bănățenescu	80	10.80	11.—
Grău dela Tisa	80	10.80	11.—
Grău de Pesta	80	10.75	0.95
Grău de Alba-regala	80	10.80	11.—
Grău de Bácska	80	10.80	11.—
Grău ung. de nordu	80	—	—

Sămințe vechi ori noue	soiulu	Calitatea per Hect.	Prețulu per 100 ohlogr.	
			dela	până
Săcară	nutrețu	70—72	9.80	10.—
Orzu	de vinars	60—62	6.25	6.65
Orzu	de bere	62.—	—	—
Orzu	de bere	64.—	—	—
Ovėsă		39.41	6.15	6.30
Cucuruzu	bănăț.	75	6.85	6.40
Cucuruzu	altu soi	73	6.30	6.35
Cucuruzu		—	—	—
Hirișcă		—	7.40	7.70

Produse div.	S o i u l u	Cursulu	
		dela	până
Sem. de trif.	Luternă ungar.	—	—
—	francesă	—	—
—	roșiă	—	—
Oleu de rap.	rafinat dupe	37.—	38.—
Oleu de in		5.65	5.75
Uns. de porc	dela Pesta	52.50	53.—
—	dela țera	—	—
—	sventată	44.50	45.—
—	afumată	50.—	50.50
Slănină		37.—	38.—
Său		—	—
Prune	din Bosnia în buți	—	—
—	din Serbia în saci	—	—
Lictaru	slavoniu nou	21.—	22.—
—	bănățenescu	—	—
Nuci	din Ungaria	—	—
Gogoși	unguresci	—	—
Miere	sărbesci	—	—
—	brută	—	—
—	galbină strecurată	—	—
Ceară	de Rosenau	137.	138.
Spirtu	brutu	17.—	17.50
—	Drojdiuțe de spirt	18.50	19.—

Cursulu la bursa din Viena.
din 28 Augustu a. c. 1891

Renta de aur 4%	103.—
Renta de hărtă 5%	100 15
Imprumutul căilor ferate ungare	
Galbeni împărătesci	5.60
Napoleon-d'ori	9.35
Mărci 100 imp. germane	57 80
Londra 10 Livres sterlinge	117 55

Prețurile cerealelor din piața Brașov.
din 28 Augustu 1891.

Măsura sau greutatea	Calitatea.	Valuta austriacă.	
		fl.	cr.
1 H.-L.	Grău { cel mai frumos	8	20
"	{ mijlociu . . .	7	80
"	{ mai slabu . . .	6	80
"	Grău mestecat . . .	5	—
"	Săcară { frumosu . . .	5	80
"	{ mijlociă . . .	5	60
"	Orzu { frumosu . . .	4	30
"	{ mijlociu . . .	4	30
"	Ovėsă { frumosu . . .	2	80
"	{ mijlociu . . .	2	60
"	Cucuruzu	5	40
"	Mălaiu	5	—
"	Mazere	8	50
"	Liute	14	—
"	Fasole	4	80
"	Semență de in	11	—
"	Semență de cânepă . .	6	—
"	Cartofi	—	90
"	Măzeriche	—	—
1 kilă	Carnea de vită	—	48
"	Carnea de porc	—	48
"	Carnea de berbec . . .	—	32
100 kilu	Său de vită { prospetu	24	—
	{ topitu	36	—

Proprietaru :
Dr. Aurel Mureșianu.
Redactoru responsabilu interimalu :
Gregoriu Maioru.

4-6 copii

potu afla îngrijire (cuartiru și măn-care) dela 1 Septemvre n. c. la **A. Schmidt, Strada neagră de susu No. 3 nou,** în apropierea școlilor.

Șupraveghiare conscientiosă și măn-care bună pentru prețuri forte moderate. 654,3 1

BCU Cluj / Central University Library Cluj

FUNDATĂ ÎN 1888.

TIPOGRAFIA

FUNDATĂ ÎN 1888.

A. MUREȘIANU

BRAȘOVU, PIAȚA MARE No. 22.

Acestu stabilimentu este provăduțu cu cele mai noue mijloce tehnice și asortatu cu totu felulu de caractere de litere din cele mai moderne, este pusu în pozițiune de a putea esecuta ori-ce comande cu promptitudine și acurateță, precum:

CĂRȚI DE SCIINȚĂ,

LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

IMPRIMATE ARTISTICE

ÎN AURU, ARGINTU ȘI COLORI.

REGISTRE ȘI IMPRIMATE

PENTRU TÔTE SPECIILE DE SERVICIURI.

TARIFE COMERCIALE,

INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.

COMPTURI, ADRESE, CIRCULARE, SCRISORI, CUVERTE,

PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE ANUNCIURI.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE VISITĂ

DIFERITE FORMATE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ

DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

BILETE DE INMORMENTARI.

Comandele eventuale se primescu în biurulu tipografiei, Brașov, piața mare Nr. 22, etagiulu I, cătră stradă. Comandele din afară rugămă a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

Zurückgesetzte Seidenstoffe mit 25%—33 1/3 % und 50 % Rabatt auf die Original-Preise verf. meter- und robenweise porto- und zollfrei das Fabrik-Dépôt **G. Henneberg** (K. u. K. Hofliefer.) **Zürich**. Muster umgehend. Briefe kosten 10 fr. Porto.

AVISUL D-LORU ABONATIIL

Rugăm pe d-nii abonati ca la reînnoirea prenumerării să binevoiască a scrie pe cuponul mandatului postal și numărul de pe fișia sub care au primit d-iarul nostru până acum.

Domnii, ce se abonează din nou, să binevoiască a scrie adresa înmănușă și să arate și posta ultimă.

Putem să facem cunoscută tuturor D-lor abonati, că mai avem din anii trecuți numeroși pentru completarea colecțiilor „Gazetei”, precum și câteva întregi colecții, pentru cari se pot adresa la subsemnata Administrație în casă de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans.”

O singură încercare va convinge pe fiă-care, că

este în adevărul cel mai escelent în contra insectelor, fiind-că — nu mai e un al doilea mijloc ca acesta — cu o putere și o iuțelă de necrețut stărpesce cu totul „orî-ce” insecte.

Cea mai bună întrebuințare se face prin împrăscare cu un „Zacherlin-Sparer” suprapus.

Nu trebuie să se confunde Zacherlinul cu obicnuitul praf de insecte, fiind-că Zacherlinul este o specialitate proprie, care nu există nicăiri, decât în sticle pecetluite cu numele I. ZACHERL.

Cine cere așadără Zacherlin, și va căpeta în loc de acesta un praf în cutii de carton, acela de bună sēmă va fi înșelat. — Veritabil

Se află de vëndare în **Brașov** la Domnii:

I. L. & A. Hesshaimer.
Heinrich Zintz.
Dimitrie Eremia Nepoșil.
Emil Porr.
Karl Harth.
Karl Irk.
Franz Kellemen, farmacia.

Inlius Müller
Karl Schuster
Teutsch & Tartler
N. Grădinar
Ed. Kugler, farmacia
Karl Töpfner
Inlius Hornung, farmacia.

Emil Jekelius, farmacia
I. Roth, farmacia.
Heinrich G. Obert, farmacia.
Ioh. Lerchenfeld
Samuel Mark.
Heinrich Wagner.

In **Făgăraș** la Domnii:

Rich. Gleim, farmacia
M. A. Gräser

I. Iarosch
Heinrich Schul

Gr. Schenk
Ios. Hammer.

In **Cohalm** la Domnii Ernst Wolff, Sam. Nagelschmidts Erben.
In **Serecia** „ F. Schnell.

Mai departe se află deposite de „Zacherlin” veritabil în toate locurile acolo, unde se află așitate plăcute.

Viena 1873.
Medalia pentru
merit.

Budapesta 1885
Dipl. de onore.

Esseg 1889.
Dipl. de onore.

N.-Palanka 1887
Med. de anru.

Dipl. de onore
Londra 1878

Iosifü Csik

c. și r. escl. priv.

Prima fabrică de Syrmier Portland-Cement și vară-hydraulic în **BECSIN**.

Biroul-Central și deposite: **Budapesta, V., Rudolfsquai 8**, recomandă onor. d-ni dădări și arhitecți, întreprinderilor de construcții, proprietarilor, comitetelor rurale și bisericesci, precum și onor. publici doritor de a clădi, proiectele sale fabricate în

Portland-Cement și vară hydraulică,

cari se liferază totdeauna în calitate escelentă. — Prețuri curente și informații se trimit la cerere punctuală.

581,88—86

Paris 1876
med. de bronz.

Kecskemet 1872
med. de argint.

Neusatz 1875
med. de aur

Szeged 1878
med. p. merit

Triest 1883
med. de aur

Turnătoria de fer și fabrica de mașini a lui **SCHLICK**
SOCIETATE PE ACȚII IN BUDAPESTA.

FABRICA ȘI BIROUL CENTRAL:
VI., Kulső väcz-út 1696/99,

BIROUL ÎN ORAȘ ȘI DEPOSITUL
VI., Podmaniczky-utca 14,

Recomandă escelent construatele

Garnituri de treierat cu abur și cu vârtej (Göpel),

precum și cu mai multe din cele mai mari premii distinsele

Pluguri patent. ale lui SCHLICK cu 2 și 3 brazde,

Pluguri Rayol patent,

Pluguri-Rayol, Pluguri originale ale lui Schlick și pluguri Vidats pentru o brazdă, unelte pentru lucrarea pământului, grape și spărgători de bulgări.

584,24—21

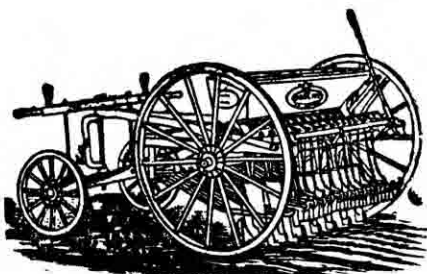
Mașini de semănat în rânduri „**HALADAS**”, patentate ale lui Schlick.

Mai departe s'află în deposite mori pentru curățitul cerealelor (sistem Baker și Vidats), mașini pentru prepararea nutrețului, batoze de porumb (cucuruz), mori pentru uruită, mori de urială cu putere de abur „Hungaria” patent. lui Jokáy, mori de măcinat și instalații pentru mori de ulei.

Mașini originale americane de secerat și legat snopii, mașini de cosit erva, cai ferate pentru câmp etc.

Prețurile cele mai estine. — Condiții favorabile pentru plată.

Prețuri-curente la cerere gratis și franco.

Ajutor grabnic și sigur

pentru

SUPERINTE DE STOMACH ȘI URMĂRILE ACESTORA !!

Mijlocul cel mai bun și eficace pentru mântuirea sănătății, curățirea s-curilor precum și a sângelui și pentru promovarea unei misturi bune este deja pretutindena cunoscutul și plăcutul

„Dr. Rosa's Lebens-Balsam”.

Acest balsam preparat cu îngrijire din erburile alpine cele mai bune și tă măduro se dovedește ca forțe folositor în contra tuturor greutăților de mistire cărcei de stomach, lipsa de apetit, răgăele, congestiunilor, haemorhidelor etc. etc. În urma eficacității sale a devenit acest balsam acum un sigur și dovedit medicament de casă populară.

Sticla mare costă 1 fl., mică 50 cr.

Mii de scrisori de recunoștință stau la dispoziția!

FIȚI ATENȚII!!!

Spre a evita înșelătorii, făc pe fiecare atent, că fiecare sticlă cu Dr. Rosa's Lebens-Balsam, care singur numai de mine este preparat după receta originală, este învelită în hârtia grosă albastră, care poartă în lungul ei inscripția: Dr. Rosa's Lebens-Balsam din farmacia „zum schwarzen Adler”, B. Fragner, Prag, 205—3 în limba germană, boemă, ungară și franceză, și cari sunt provădate cu alăturata marcă a fabricii luat sub scutul legal.

Dr. Rosa's Lebens-Balsam

Veritabil se pte procura numai în Depositul principal al producătorului

B. Fragner,

Farmacia „zum schwarzen Adler”
Prag 205—3.

In **Budapesta**: la farmacia I. von Török.

Tote farmaciile din **Brașov**, precum și tote farmaciile mai mari din monarchia Austro-ungară au deposite din acest balsam de viață.

Tot de acolo se pte avea:

Alifa de casă universală de Praga

(Prager Universal-Haussalbe)

un medicament sigur și prin mii de scrisori de mulțămire recunoscut în contra tuturor inflamațiilor, rănilor și umflăturilor.

Acesta se ntrebuințază cu succes sigur la inflamații. la stagnațiunea lap-telui și întărirea țitelor cu ocaziunea înțercării copilului, la abscese, ulcere, pustule cu puroiu, carbuncule; copturi la unghie, la panariții (ulcerații la degete, la întărituri, umflături, tumorea glandulelor limfatice, lipome etc. — Tote inflamațiile, umflături, întărituri se vindecă în timpul cel mai scurt; la casuri însă, unde s'a format deja puroiu absorbă buba și o vindecă în timpul cel mai scurt fără dureri.

In cutioare à 25 și 35 cr.

FIȚI ATENȚII!

De orice alifa de casă universală de Praga se imităz forțe desu, făc pe fiecare atent, ca singur numai la mine se prepară după receta originală. Acesta este numai atunci veritabilă, decât cutioarele din metal galbinu, în cari se pune, sunt înfășurate în hârtia roșie pe care s'află tipărită în 9 limbi explicațiunea cum se ntrebuințeze. împachetate și în cartone vinete — cari sunt provădate cu marca fabricii de mai sus.

Balsam pentru aușu.

(Gehör-Balsam)

Cel mai probat și prin multe încercări cel mai temeinic medicament pentru vindecarea aușului greu si spre redobândirea aușului perdut. 1 Flacon 1 fl. 603,26—7